

ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ: КАТЕГОРІЇ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ¹

2020 рік став остаточним поштовхом до усвідомлення, що цифровізація – найважливіший фактор економічного зростання в сучасному світі. Адже пандемія, викликана вірусом SARS-CoV-2, змусила країни у лютому-березні 2020 р. зупинити майже всі offline-процеси. Натомість бізнес, особливо торгівля споживчими товарами, перенісся в digital-світ.

Законом України "Про електронну комерцію" [1] встановлено, що електронною комерцією є "відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов'язків, здійснені дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов'язки майнового характеру". Іншими словами, електронна комерція, або e-commerce – це сфера економіки, коли торгові і фінансові операції проводяться в Інтернеті, тобто можна сказати, що це будь-яка транзакція, здійснена з електронного пристрою, підключеного до мережі. Залежно від того, хто є цільовою аудиторією та "продавцем", виокремлюють такі категорії онлайн-комерції:

B2B (business to business) – бізнес для бізнесу. Це відносини між юридичними особами. Компанії взаємодіють між собою, укладають угоди купівлі-продажу, постачання, надання послуг тощо. Для взаємодії контрагентів використовують онлайн-майданчики й інтерактивні бази даних;

B2C (business to consumer) – бізнес для споживача. У цьому разі юридичні особи продають товари й послуги фізособам. Простіше кажучи, це роздрібний продаж із задіянням онлайн-ресурсів – інтернет-магазинів, різноманітних електронних сервісів і банків;

B2G (business to government) – бізнес для уряду. Учасниками відносин є комерційні організації та держустанови – органи влади, місцевого самоврядування, комунальні заклади. Ця галузь передбачає проведення тендерів і державних закупівель, які в Україні здійснюються через систему Prozorro;

G2C (government to citizens) – уряд громадянам. Електронне урядування забезпечує доступність державної інформації для людей. За допомогою онлайн-сервісів відбувається комунікація держорганів і людей, сплата податків, штрафів, видача дозвільних документів. Ця галузь не є повністю комерційною;

C2C (consumer to consumer) – споживач + споживач. Цей вид e-commerce передбачає відносини між фізичними особами. В Україні такими послугами можливо скористатися за допомогою сайтів оголошень.

Аналітики заявляють, що індустрія електронної комерції стане найбільшим бенефіціаром пандемії коронавірусу. Очікується, що рівень проникнення, який наразі складає 15%, до 2025 року збільшиться до 25% (за даними MarketWatch). Однак через негативний вплив пандемії протягом наступних п'яти років прогнозується закриття 100 тис звичайних магазинів [2].

У квітні 2020 р. Red Points (технологічна компанія, яка спеціалізується на захисті цифрових активів і брендів, що продаються в Інтернеті) провела опитування 150 лідерів електронної комерції, щоб з'ясувати, що вони роблять в світлі COVID-19. Респонденти представляли компанії в 10 товарних категоріях. Розмір компанії і відсоток виручки від онлайн-продажів також варіювалися. Результати, які були отримані після опитування: 1) 58% респондентів побачили збільшення онлайн-доходів в березні 2020 р. порівняно з минулим роком; 2) 72% просувають рекламні акції і стимули для захисту доходів в Інтернеті; 3) 41% відзначили зростання кіберзлочинності і 68% сказали, що боротьба з кіберзлочинністю дуже важлива для їхнього бізнесу; 4) 59% хочуть інвестувати більше в канали електронної комерції в результаті COVID-19; 5) медичні компанії, споживча електроніка та іграшки/настільні ігри найбільше цінують захист бренду [3].

Список використаних джерел

1. Закон України «Про електронну комерцію» від 3.09.2015 р. № 675-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> (дата звернення 21.10.2020 р.).

2. Research Report via Market Growth Reports. URL : <https://www.marketwatch.com/press-release/cross-border-e-commerce-market-size-and-growth-manufacturers-and-future-advancements-analysis-2020-2025-research-report-via-market-growth-reports-2020-07-20> (дата звернення 21.10.2020).

Андрощук Г. COVID-19: вплив на електронну комерцію. *Юридична Газета*. 2020. URL : <https://yur-gazeta.com/publications/practice/medichne-pravo-farmaceutika/covid19-vpliv-na-elektronnu-kommerciyu.html>

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за держбюджетною науково-дослідною темою «Розроблення механізму комерціалізації інноваційної продукції» (0118U003572).